

Özet: Mezarlık yerinin belirlenmesi ve mezarlıklardan başka yerlerde defin yapmanın şartları hakkında.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 14399437/308534

30/12/2019

Konu : Aile Mezarlığı ve Kamulaştırma Hk.

...VALİLİĞİNE
(...Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)

- İlgi: a) ... Büyükşehir Belediye Başkanlığının ... tarihli ve ... sayılı yazısı
b) ... Valiliğinin (İl Tarım ve Orman Müdürlüğü) ... tarihli ve ... sayılı yazısı.
c) ...tarihli ve ... sayılı yazınız.

İlgi (c) yazınızda özetle ... İli, ... İlçesi, ... Mahallesi, ... numaralı parsel içerisindeki alanın fiili olarak aile mezarlığı şeklinde kullanıldığı, söz konusu yer için ...Büyükşehir Belediyesi Encümenince ... tarihli ve ... sayılı kararla 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu uyarınca kamu yararı kararı alındığı, kamu yararı kararının onaylanması için Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından ilgi (a) yazı ile Muğla Valiliğine başvuru yapıldığı, konuya ilişkin Muğla İl Tarım ve Orman Müdürlüğünden alınan ilgi (b) görüşte özetle, söz konusu taşınmazın tapudaki vasfının zeytinlik olduğu, 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabancılarının Aşılattırılması Hakkında Kanun Uyarınca zeytinlik sahalarının daraltılamayacağına Kanunun amir hükmü olduğunun belirtilerek konuya ilişkin kamu yararı kararının kim tarafından onaylanacağına ilişkin tereddüt hasıl olduğundan Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun "Onay mercii" başlıklı 6 ncı maddesinde

"Kamu yararı kararı;

a) Köy ihtiyar kurulları ve belediye encümenleri kararları, ilçelerde kaymakamın, il merkezlerinde valinin,

b) İlçe idare kurulları, il daimi encümenleri ve il idare kurulları kararları, valinin,

c) Üniversite yönetim kurulu kararları, rektörün,

d) Yükseköğretim Kurulu kararları, Kurul başkanının,

e) Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu yönetim kurulu kararları, genel müdürün,

f) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yönetim Kurulu kararları, Yüksek Kurum Başkanının,

g) Kamu kurumları yönetim kurulu veya idare meclisleri veya yetkili idare organları kararları, denetimine bağlı oldukları bakanın,

h) Gerçek kişiler veya özel hukuk tüzelkişileri yararına; köy, belediye veya özel idarece verilen kararlar, valinin, Onayı ile tamamlanır. Cumhurbaşkanı veya bakanlıklar tarafından verilen kamu yararı kararlarının ayrıca onaylanması gerekmez.

Onaylı imar planına veya ilgili bakanlıklarca onaylı özel plan ve projesine göre yapılacak hizmetler için ayrıca kamu yararı kararı alınmasına ve onaylanmasına gerek yoktur. Bu durumlarda yetkili icra organınca kamulaştırma işlemine başlanıldığını gösteren bir karar alınır.” hükmü,

3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasında “Zeytincilik sahaları daraltılamaz. Ancak, belediye sınırları içinde bulunan zeytinlik sahalarının imar hudutları kapsamı içine alınması hâlinde altyapı ve sosyal tesisler dahil toplam yapılaşma, zeytinlik alanının % 10'unu geçemez. Bu sahalardaki zeytin ağaçlarının sökülmesi Tarım ve Köyişleri Bakanlığının fenni gerekçeye dayalı iznine tabidir. Bu iznin verilmesinde, Tarım ve Köyişleri Bakanlığına bağlı araştırma enstitülerinin ve mahallinde varsa ziraat odasının uygun görüşü alınır. Bu hâlde dahi kesin zaruret görülmeyen zeytin ağacı kesilemez ve sökülemez. İzinsiz kesenler veya sökenlere ağaç başına altmış Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu Kanunun yayımından önce zeytinlik alanlarına ilişkin kesinleşmiş imar planları geçerlidir.” hükmü,

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun “Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı” başlıklı 13 üncü maddesinde “Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla;

a) Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar,

b) Doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı,

c) Petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri,

ç) İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri,

d) Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar,

e) (Ek: 31/1/2007-5578/3 md.) Kamu yararı gözetilerek yol altyapı ve üstyapısı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar,

f) (Ek: 26/3/2008-5751/1 md.) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun talebi üzerine 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca yenilenebilir enerji kaynak alanlarının kullanımı ile ilgili yatırımları,

g) (Ek: 26/3/2008-5751/1 md.) Jeotermal kaynaklı teknolojik sera yatırımları, İçin bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir. (Ek cümle: 31/1/2007-5578/3 md.) Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir.

Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri; toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile valilikler tarafından tarım dışı kullanımlara tahsis edilebilir.

Tarımsal amaçlı yapılar için, projesine uyulması şartıyla ihtiyaç duyulan miktarda her sınıf ve özellikteki tarım arazisi valilik izni ile kullanılır.

Birinci fıkranın (c) ve (ç) bentleri kapsamında izin alan işletmeciler, faaliyetlerini çevre ve tarım arazilerine zarar vermeyecek şekilde yürütmekle ve kendilerine tahsis edilen yerleri tahsis süresi bitiminde eski vasfına getirmekle yükümlüdürler.

Bu madde kapsamında valiliklerce verilen kararlara yapılan itirazlar, Bakanlık tarafından değerlendirilerek karara bağlanır.

Tarım arazilerinin korunması ve amaç dışı kullanımına dair uygulamaların usûl ve esasları yönetmelikle düzenlenir” hükmü, Aynı kanunun “Tarımsal potansiyeli yüksek büyük ovaların belirlenmesi ve korunması” başlıklı 14 üncü maddesinde “Tarımsal üretim potansiyeli yüksek, erozyon, kirlenme, amaç dışı veya yanlış kullanımlar gibi çeşitli nedenlerle toprak kaybı ve arazi bozulmalarının hızlı geliştiği ovalar; kurul veya kurulların görüşü alınarak, Cumhurbaşkanı kararı ile büyük ova koruma alanı olarak belirlenir.

Büyük ovalardaki koruma ve geliştirme amaçlı tarımsal altyapı projeleri ve arazi kullanım plânları, kurul veya kurulların görüşleri dikkate alınarak, Bakanlık ve valilikler tarafından öncelikle hazırlanır veya hazırlattırılır.

Büyük ovalarda bulunan tarım arazileri hiçbir surette amacı dışında kullanılamaz. Ancak alternatif alan bulunmaması, kurul veya kurullarca uygun görüş bildirilmesi şartıyla;

a) Tarımsal amaçlı yapılar,

b) Bakanlık ve talebin ilgili olduğu Bakanlıkça ortaklaşa kamu yararı kararı alınmış faaliyetler,

İçin tarım dışı kullanımlara Bakanlıkça izin verilebilir.

Büyük ova koruma alanlarının belirlenmesi ve korunmasına ilişkin usûl ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.” hükmü,

1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanununun;

211 inci maddesinde “Mezarlık ittihaz olunan yerlerden başka yerlere ölü defni memnudur. Fevkalade hallerde ve sıhhi mahzur mevcut olmadığı takdirde Cumhurbaşkanı kararıyla muayyen ve malûm mezarlıklar haricinde ölü defnine müsaade edilir.”,

212 nci maddesinde “Her şehir ve kasaba belediyesi şehir ve kasabanın haricinde ve meskenlerden kafi miktar uzakta olmak üzere şehir ve kasabanın nüfusuna ve senelik vefiyatı umumiyesine nisbetle lazım gelen bir veya müteaddit mezarlık mahalli tesisine mecburdur. Mezarlık olmak üzere intihap edilecek mahallerin toprağı, vasıfları ve civarındaki meskenler veya su menbaları için sıhhi bir mahzur bulunup bulunmadığı ve mesahai sathiyesinin kıfayeti sıhhiye memurlarınca tayin olunur. Bu mezarlıkların tanzim ve iyi bir halde muhafazası mahalli belediyelerine aittir. Mezarlıkların etrafi behemehal duvarlarla tahdit edilir.

223 üncü maddesinde “Mezarlıklarda her mezara bir ölü defnolunur ve mezarlıkların mebni olduğu arazinin tabiatına nazaran tayin olunacak zaman mürrur etmeden aynı mahalde ikinci bir ölünün defnine ruhsat verilmez. Bu müddet beş seneden aşağı olmaz. Mezarlıkların vüs'ati müsait olan mahallerde münasip bir mahal ayrılarak isteyenlere aile mezarlığı olarak satılması caizdir.” hükümleri bulunmaktadır.

Açıklanan mevzuat hükümleri ve Muğla İl Tarım ve Orman Müdürlüğü görüşleri birlikte değerlendirildiğinde;

Belediye encümenleri tarafından alınan kamu yararı kararlarının ilçelerde kaymakam, il merkezlerinde vali tarafından onaylanması gerekmektedir. Bu kapsamda; Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığı Encümeni tarafından alınan kamu yararı kararının tekemmül

etmesi, kararın Muğla Valisi tarafından onaylanmasına bağlı olup bu kararın Valilik emri altındaki hangi birim tarafından Valilik Makamına sunulacağı Valinin takdirindedir.

Öte yandan kamu yararı kararının onaylanması idari işlem mahiyetinde olup idari işlemlerin mevzuata ve yetki, şekil, sebep, usul, konu ve amaç unsurları bakımından hukuka uygun olması şarttır.

Bu kapsamda; 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabancılarının Aşılattırılması Hakkında Kanun Uyarınca zeytinlik sahalarının daraltılamayacağının açıkça düzenlendiği,

1593 sayılı Kanun uyarınca mezarlıklar dışına defin işleminin yasak olduğu ancak Cumhurbaşkanı Kararıyla muayyen ve malüm mezarlıklar haricinde ölü defnine müsaade edilebileceği, sadece mezarlıkların belli bir kısmının aile mezarlığı olarak değerlendirilebileceği ve yeni mezarlık alanı açılmasında sıhhi bir mahzur bulunup bulunmadığının sıhhiye memurlarınca belirleneceği hususları da göz önüne alınıp söz konusu kamu yararı kararının onaylanması işleminin hukuka uygunluğunun Valilik Makamı tarafından değerlendirilerek sonuçlandırılması gerektiği ayrıca Genel Müdürlüğümüzce yapılacak bir işlem bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereęini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür